

พุทธวิธีการตัดกรรมและสังสารวัฏ

Buddhist Method for Attaining the End of Karma and Samsara

พระครูพิสุทธิชัยยานุศาสตร์, พระจักรินทร์ จรณธโม,

Phra PyinNyarTharYa, Phra AWWSEINNA, อำนาจ ขัตติชัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

6104501049@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีความเชื่อและสอนเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลก ผู้ที่ยังติดกิเลส วิชากรรม ไม่ได้ กล่าวคือ การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพภูมิของสังสารวัฏ เมื่อตายไปแล้วต้องไปเกิดใหม่ในภพใดภพหนึ่งจะเป็นเช่นนี้เรื่อยไป ดังนั้น บทความวิชาการนี้ศึกษาเรื่องของพุทธวิธีการตัดกรรม ดับการเวียนว่ายตายเกิดในภพภูมิต่าง ๆ ของสัตว์โลกด้วยอำนาจแห่งกิเลส กรรม วิชากรรม หนุนหนุนอยู่เช่นนั้นตราบเท่าที่เรายังติดกิเลส กรรม วิชากรรมไม่ได้ ถึงแม้ว่าสังสารวัฏจะหาเบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้ก็จริง แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงหลุดพ้นได้ และแสดงหนทางที่จะหลุดพ้นจากสังสารวัฏ คือ วัฏวนแห่งการเวียนว่ายตายเกิด พุทธวิธีการตัดกรรมโดยมีอุปมากรรม หมายถึง กรรมตรวนกรรมอื่นไม่ให้ผล ซึ่งเป็นโพธิปักขิยธรรม คือ อริยมรรค 8 อันเป็นอุปมากรรมที่ดับวงจรแห่งกรรมและวัฏสงสารเสียได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: พุทธวิธี, ตัดกรรม, ตัดสังสารวัฏ

ABSTRACT

Buddhism believe and teach about the cycle of rebirth of the sentient being. If a person do not attain the end of Karma, also to be continue of reincarnation in various realms and forms of Samsara. When a person is subject to life after death, must be reborn in various realms. So, the focus of this article is related to the Buddhist method for attaining the end of Karma and ending of the cycle of reincarnation in various realms for all sentient being, under control of kilesa, karma or action. Even if, a person do not

suppress of kilesa, karma and vipaka, must be through the cycle of rebirth. However, the cycle of beginning and ending of samsara is really hard, the Lord Buddha was able to escape and search of the great way of liberation to attain the end of Samsara. The Buddhist method for attaining the end of karma, named destructive kamma (upaghātaka-kamma) that mention to dissolve karma for not occur again; as part of the principle of bodhipakkhiyā dhammā, focused to Noble Eightfold Path that is the essential guide to of upaghātaka-kamma for attaining the end of karma and samsara for not liable to spring up again in the future.

Keyword : Buddhist method, End of karma, End of samsara

บทนำ

มนุษย์ส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลก ผู้ที่ยังติดกิเลส วิบากกรรมไม่ได้ เมื่อตายไปแล้วจะต้องไปเกิดในภพภูมิต่าง ๆ สังสารวัฏในทางพระพุทธศาสนากล่าวไว้ มีอยู่ 31 ภูมิ อันได้แก่ กามภูมิ 11 รูปพรหมภูมิ 16 อรูปพรหมภูมิ 4 กามภูมิ 11 คือ ภพของสัตว์ผู้ยังเสวยกามคุณ ได้แก่ มนุษย์ 1 สวรรค์ 6 อบาย 4 และรูปพรหมภูมิ 16 คือ ภพที่เป็นรูปาวจร ภพของสัตว์ผู้เข้าถึงรูปฌาน ได้แก่ รูปพรหม 16 ชั้น และอรูปพรหมภูมิคือ 4 ภพที่เป็นอรูปาวจร ภพของสัตว์ผู้เข้าถึงอรูปฌาน ได้แก่ อรูปพรหม 4 ชั้น ภูมิจึงมีทั้งหมดรวม 31 ภูมิ ตราบใดที่เรายังเป็นปุถุชนคนที่เต็มไปด้วยกิเลสหนาก็ย่อมมีโอกาสทำกรรมชั่วบ้าง กรรมดีบ้าง ชีวิตก็จะเวียนว่ายตายเกิดและรับผลแห่งการกระทำของตนในสังสารวัฏ เพราะว่าสังสารวัฏนั้น ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีประมาณ หาเบื้องต้น เบื้องปลายได้โดยยาก ตราบใดที่เรายังไม่บรรลุเป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์ในขั้นปลายของชีวิตก็จะเข้าถึงพระนิพพานสิ้นภพชาติไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอีก จากปฐมโพธิกถาในเหตุการณ์คราวเมื่อตรัสรู้ พระผู้มีพระภาคทรงเปล่งอุทานด้วยความเบิกบานพระหฤทัย ณ คงไม้โพธิ์พลุกขว่า “เราตามหานายช่างผู้สร้างเรือน เมื่อไม่พบจึงท่องเที่ยวไปในสงสารเป็นอนnekชาติ เพราะการเกิดบ่อย ๆ เป็นทุกข์ นายช่างเอ๋ย เราพบท่านแล้ว ท่านจะสร้างเรือนไม่ได้อีก ซีโครงทุกซี่ของท่านเราหักแล้ว ยอดเรือนเราก็มือแล้ว จิตของเราถึงธรรม ปราศจากเครื่องปรุงแต่งแล้ว เราได้บรรลุธรรมเป็นที่สิ้นต้นเหตุแล้ว” (ขุ.ธ. 25/153/80)

พระพุทธศาสนาสอนเรื่อง สังสารวัฏ คือ การเวียนว่ายตายเกิด มนุษย์ปุถุชนที่ยังมีกิเลสอยู่นั้น เมื่อตายไปแล้วต้องไปเกิดใหม่ในภพใดภพหนึ่ง และเมื่อตายในภพใหม่ก็ต้องไปเกิดใหม่อีกหากยังมีกิเลสอยู่ จะเป็นเช่นนี้เรื่อย ๆ ไปจนกว่าจะหลุดพ้นจากกิเลสได้หมดสิ้น เมื่อบุคคลทำอะไรลงไป ไม่ว่าจะทางกาย ทางวาจา หรือทางใจ หากทำลงไปด้วยกิเลสที่อยู่ในใจ ก็จะก่อให้เกิดกรรมขึ้น เมื่อเกิดกรรมขึ้นก็จะเกิดวิบากคือผลตามมา วิบากหรือผลนี้ก็จะก่อให้เกิดกิเลสขึ้นอีก และกิเลสนี้จะก่อให้เกิดกรรมขึ้นอีก กรรมนี้จะก่อให้เกิดวิบากหรือผลขึ้นอีกวนเวียนอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าบุคคลจะดับกิเลสให้หมดสิ้น จึงจะหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด (สุริพร ฝึกประไพ, 2565:15). สังสารวัฏและกรรมนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืน กรรมคือการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือทำด้วยความตั้งใจหรือจงใจทำ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เช่น ชุดหลุมพรางดักคนหรือสัตว์ให้ตกลงไปตาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2546 : 4).

ดังนั้น เรื่องสังสารวัฏและกรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้เรื่องของการการเวียนว่ายตายเกิดในภพภูมิต่าง ๆ ของสัตว์โลกด้วยอำนาจแห่งกิเลส กรรม วิบาก หมุนวนอยู่เช่นนั้น ตราบเท่าที่เรายังตัด กิเลส กรรม วิบาก ไม่ได้ ถึงแม้ว่าสังสารวัฏจะหาเบื้องต้นเบื้องปลายได้โดยยากก็จริง แต่พระพุทธองค์ก็ยังทรงหลุดพ้นได้ และพระพุทธองค์ยังแสดงหนทางที่จะหลุดพ้นอีกด้วย เช่น เพราะอวิชา ตัณหา อุปทาน สังขาร ภพอันเป็นกรรมวัฏและกิเลสวัฏ (พระอนุรุธาจารย์, 2542:51) ดับลง ภพดับ ขาติ ขรา มรณะจึงดับด้วย ในความเป็นพุทธสาวกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการดับ กิเลส กรรม วิบาก และสังสารวัฏ บทความนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์

ผลการศึกษา

คณะเขียนบทความได้เรียบเรียงลำดับเนื้อหาออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ (1)กรรมในพระพุทธศาสนา (2) สังสารวัฏในพระพุทธศาสนา (3) พุทธวิธีตัดกรรมและวัฏฏสงสาร ดังนี้

2.1 กรรมในพระพุทธศาสนา

เรื่องของกรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา มีผู้รู้ได้ให้คำนิยาม และความหมายเกี่ยวกับเรื่องของกรรมอยู่หลายท่าน จะได้ขอนำมาเรียบเรียงให้เห็นถึงความหมายอย่างชัดเจน ดังนี้คำว่ากรรม มาจากภาษาบาลีว่า “กมฺม” ตรงกับภาษาสันสกฤตว่า “กรฺม” แปลตามรูปศัพท์ได้ว่า “การกระทำ” คนส่วนมากจึงเข้าใจว่า กรรม คือ การกระทำ ตามจริงแล้วไม่ใช่ความเข้าใจที่ผิด นิพเพธิกปริ

ยายสูตร ฉักกนิมาต อังคุตตรนิกาย พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กมมํ วทามิ เจตยิตวา กโรติ กาเยน วาจาเย มนสา” แปลว่า “ ภิกษุทั้งหลาย เจตนาอันเองเราเรียกว่ากรรม บุคคลลงใจแล้ว จึงกระทำการด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ” อง.ฉก. (ไทย) 22/63/577) พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ ให้ความหมายของกรรมว่า การกระทำที่เกี่ยวข้องด้วยกาย วาจา ใจ ทั้งที่ดีและไม่ดี ชื่อว่า กรรม (2512:10)

กรรม 12 กรรมจำแนกตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ผล พระอรรถกถาจารย์รวบรวมแสดงไว้ 12 อย่างคือ

หมวดที่ 1 ว่าโดยกาล คือ จำแนกตามเวลาที่ให้ผล ได้แก่ (1) ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม กรรมให้ผลในปัจจุบันคือในภพนี้ (2) อุปปัชชเวทนียกรรม กรรมให้ผลในภพที่จะไปเกิด คือในภพหน้า (3) อปรายเวทนียกรรม กรรมให้ผลในภพต่อ ๆ ไป 4. โอลิสิกรรมกรรมเล็กให้ผล

หมวดที่ 2 ว่าโดยกิจ คือ จำแนกการให้ผลตามหน้าที่ได้แก่ 5. ชนกกรรม กรรมแต่งให้เกิดหรือกรรมที่เป็นตัวนำไปเกิด 6. อุปัตถัมภกกรรม กรรมสนับสนุน คือ เข้าสนับสนุนหรือซ้ำเติมต่อจากชนกกรรม 7. อุปปีฬกกรรม กรรมบีบคั้น คือเข้ามาบีบคั้นผลแห่งชนกกรรมและอุปัตถัมภกกรรมนั้นให้แปรเปลี่ยนทุเลาเบาลงหรือสิ้นเข้า 8. **อุปมาตกกรรม** กรรมตัดรอน คือกรรมแรงฝ่ายตรงข้ามที่ตัดรอนการให้ผลของกรรมสองอย่างนั้นให้ขาดหรือหยุดไปทีเดียวกรรมตัดรอน คือกรรมแรงฝ่ายตรงข้ามที่เข้าตัดรอนการให้ผลของกรรมสองอย่างนั้นให้ขาดหรือหยุดไปทีเดียว

หมวดที่ 3 ว่าโดยปากทานปริยาย คือจำแนกตามลำดับความแรงในการให้ผล ได้แก่ 9. ครุกกรรม กรรมหนักให้ผลก่อน 10. พหุลกรรม หรืออาจินณกรรม กรรมทำมากหรือกรรมชินให้ผลรองลงมา 11. อาสันนกรรมกรรมจวนเจียน หรือกรรมใกล้ตายถ้าไม่มีสองข้อก่อนก็จะให้ผลก่อนอื่น 12. กตัตตากรรม หรือกตัตตาวาปนกรรม กรรมสักว่าทำ คือเจตนาอ่อนหรือมิใช่เจตนาอย่างนั้น ให้ผลต่อเมื่อไม่มีกรรมอื่นให้ผล (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2540 : 4-5). รวมเป็นกรรม 12

กรรมทั้งหมดนี้แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) กุศลกรรม 10 ทางแห่งกุศลกรรมทางทำความดี กรรมดีอันเป็นทางนำไปสู่ความสุขความเจริญหรือสுகติ ว่าโดยข้อธรรมสมบูรณ์ แปลตัดเอาแต่ใจความ ดังนี้

ก. กายกรรม การกระทำทางกายมี 3 ได้แก่ (1) ละการฆ่าการเบียดเบียน มีเมตตา กรุณาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (2) ละอทินนาทาน เคารพกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น (3) ละการประพฤติดีกในกาม ไม่ล่วงละเมิดประเพณีทางเพศ

ข. วิถีกรรม การกระทำทางวาจามี 4 ได้แก่ (4) ละการพูดเท็จ ไม่ยอมกล่าวเท็จ เพราะเหตุตนเอง ผู้อื่น หรือเพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ใดๆ (5) ละการพูดคำส่อเสียด ช่วยสมานคนที่แตกร้างกัน ส่งเสริมคนที่สมัครสมานกัน ขอบกล่าวถ้อยคำที่สร้างสามัคคี (6) ละคำหยาบ พูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน (7) ละการพูดเพ้อเจ้อ พูดแต่คำจริงมีเหตุผล มีสารประโยชน์ ถูกกาลเทศะ

ค. มโนกรรม การกระทำทางใจมี 3 ได้แก่ (8) ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น (9) ไม่มีจิตคิดร้าย คือปรารถนาแต่ว่า ขอให้สัตว์ทั้งหลายไม่มีเวร ไม่เบียดเบียน ไม่มีทุกข์ ครองตนอยู่เป็นสุขเถิด (10) สมมาทิฏฐิโก มีความเห็นชอบ เช่นว่า ทานมีผล การบูชามีผล ผลวิบากกรรมดีกรรมชั่วมี เป็นต้น

กุศลกรรมบถหมวดนี้ ในบาลีเรียกชื่อหลายอย่าง เช่นว่า ธรรมจริยา ความประพฤติธรรมบ้าง กุศลกรรมบถ 10 ประการ ชื่อว่าธรรมจริยา ๑ การประพฤติธรรมนั้นบัณฑิตพึงทราบว่าเป็นมงคล เพราะเป็นเหตุแห่งอิฏฐผลมีความเกิดขึ้นในสวรรค์เป็นต้น (บุญสืบ อินสาร, 2556 : 34)

อกุศลกรรมบถ 10 ทางแห่งอกุศลกรรม, ทางทำความชั่ว, กรรมชั่วอันเป็นทางนำไปสู่ความเสื่อม ความทุกข์ หรือทุกข์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2548: 320-322)

ก. กายกรรม การกระทำทางกายมี 3 ได้แก่ (1) ปาณาติบาต การทำชีวิตให้ตกล่วง, ปลงชีวิต (2) อทินนาทาน การถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ โดยอาการขโมย, ลักทรัพย์ (3) กาเมสุมิฉฉาจาร ความประพฤติผิดในกาม

ข. วิถีกรรม การกระทำทางวาจามี 4 ได้แก่ (4) มุสาวาท การพูดเท็จ (5) ปิสุณาวาจา วาจาส่อเสียด (6) ผรุสวาจา วาจาหยาบ (7) สัมผัปปาลาปะ คำพูดเพ้อเจ้อ

ค. มโนกรรม การกระทำทางใจมี 3 ได้แก่ (8) อภิชฌา เพ่งเล็งอยากได้ของเขา (9) พยาบาท คิดร้ายผู้อื่น (10) มิจฉาทิฏฐิ เห็นผิดจากคลองธรรม

กรรมเป็นของผู้ใด ผลกรรมก็ย่อมเป็นของผู้นั้นจะยกไปให้ผู้อื่นไม่ได้ กรรม 12 ทั้งหมดล้วนแล้วแต่เกิดมาจากกุศลมูล 3 คือ โสกะ อโทสะ อโมหะ และอกุศลมูล 3 ได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ นี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นเหตุให้เกิดอกุศลกรรมทางกาย วาจา ใจ เมื่อสร้างเหตุอย่างใด ผลก็เป็นอย่างนั้นเสมอ การให้ผลของกรรมนั้นขึ้นอยู่กับว่าช้าหรือเร็วเท่านั้นเมื่อมีผู้ทำกรรม ผลแห่งกรรมก็ย่อมตอบสนองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ผู้กระทำความกรรมดีย่อมได้รับผลดี ครั้นตายไปก็ต้องไปเกิดในสุคติ ผู้กระทำความกรรมชั่วก็ย่อมได้รับผลชั่ว ครั้นตายไปก็ต้องไปเกิดในทุคติกรรมดีก็ย่อมได้รับผลดี ครั้นตายไปเขาก็ต้องไปเกิดในสุคติ จะเห็นได้ว่ากรรมนั้นมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันของสัตว์โลกและจะรู้ว่าการกระทำจะถูกหรือผิด เพราะว่ากรรมคือการจำแนกของการกระทำของสัตว์โลก เมื่อสัตว์โลกทำ

กรรมดีหรือกรรมชั่วสัตว์เหล่านี้ย่อมต้องได้รับผลของกรรมเหล่านั้น ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “สตตยา ทายาทา ทมมโยนิ ทมมพณฐ ทมมปฏิสรณา ทมม สุตเต วิชติ ยทิท หินปณิตตาย (ม.อ. บาลี. 14/290/260) แปลว่า สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและดี ต่างกัน (ม.อ.ไทย.14/290/305) เพื่อที่จะได้เรียนรู้ว่าระหว่างความดีที่เรียกว่ากุศลกับความชั่วและที่เรียกว่าอกุศลกรรม และวิธีการที่ให้หลุดพ้นจากกิเลสที่ติดอยู่ในสังสารวัฏเสียได้ จึงจำเป็นต้องศึกษา พุทธวิธีการตัดกรรมของพระพุทธเจ้าทรงมีวิธีอย่างไร

สังสารวัฏในพระพุทธศาสนา

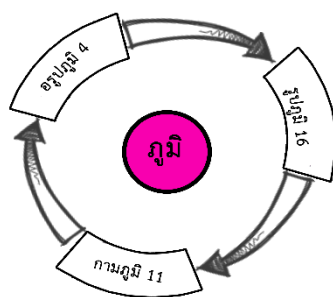
สังสารวัฏหรือวัฏสงสารมีใจความหรือความหมายอันเดียวกัน สังสารวัฏแยกออกเป็น สังสาร กับ วัฏฏะ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2550 ได้แสดงความหมายไว้ว่า สงสาร หมายถึงการเวียนว่ายตายเกิด การเวียนตายเวียนเกิด คำว่า วัฏ หมายถึง วงกลม การหมุน การเวียน ไป รอบแห่งการเวียนเกิดเวียนตาย สังสารวัฏแปลตามอักษรว่า การเวียนว่ายตายเกิดเป็นวงกลม โดย ใจความหมายถึง การที่มีชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์เวียนว่ายตายเกิด คือ เกิดแล้วตาย ตายแล้ว เกิดใหม่ แล้วตายอีกแล้วเกิดใหม่อีกวนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่มีวันจบสิ้น นี่คือการท่องเที่ยวไปเป็น วงกลม (สุนทร ณ รังสี, 2550 : 226).

สังสารวัฏ คือการท่องเที่ยวไปเป็นวงกลม ได้แก่ เกิดแล้วตายแล้วเกิดใหม่แล้วตายอีกแล้วเกิด ใหม่อีก วนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่มีวันจบสิ้น ดังพระพุทธพจน์ว่า ภิกษุทั้งหลาย สงสารนี้กำหนดที่สุด เบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้ เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีวิชาเป็นเครื่องขวางกั้น มีตัณหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่ที่สุดเบื้องต้นไม่ปรากฏ มี 3 ประการ คือ (1) กิเลส (2) กรรม (3) วิบาก ดังนั้น สังสารวัฏ หมายถึง การเวียนว่ายตายเกิด (ขุ.ธ.อ. 3/106) พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องสังสารวัฏ ตอนที่พระองค์ตรัสรู้ครั้งด้วยพระคาถาว่า

อนกชาติสสารี	สนหาวิสสั อนิพพิสั
คหการกั คเวสนโต	ทุกขา ชาติ ปุนปปฺนั
คหการกั ทิฏฺโสสิ	ปุน เคหํ กาสสิ
สพฺพา เต ฆาสูกา ภคฺคา	คหภูฏั วิสงขตํ
วิสงขารคตํ จิตตํ	ตณฺหานํ ขยมฺขณคฺคา

(ขุ.ธ.บาลี. ๒๕/๑๕๓-๑๕๔/๔๔)

แปลว่า เราตามหานายช่างผู้สร้างเรือนเมื่อไม่พบจึงท่องเที่ยวไปในสงสารเป็นอนเก
 ชาติเพราะการเกิดบ่อย ๆ เป็นทุกข์ นายช่างเอ๋ย เราพบท่านแล้วท่านจะสร้างเรือนไม่ได้อีก ชี้อะไรทุก
 ชี้อของท่าน เราหักแล้วอดเรือนเราก็อ้อแล้ว จิตของเราถึงธรรมปราศจากเครื่องปรุงแต่งแล้วเราได้
 บรรลุธรรมเป็นที่สิ้นค้นหาแล้ว (ขุ.ธ. (ไทย) 25/153/44) ซึ่งสังสารวัฏ คือ การเวียนว่ายตายเกิดใน 31
 ภูมิ ได้แก่ กามาวจรภูมิ 11 ชั้น ที่ท่องเที่ยวอยู่ในกาม ระดับจิตใจที่ยังปรารถนากามเป็นอารมณ์ คือยัง
 เกี่ยวข้องกับกามคุณ, ระดับจิตใจของสัตว์ในกามภพทั้ง รูปาวจรภูมิ 16 ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูป,
 ระดับจิตใจที่ปรารถนารูปธรรมเป็นอารมณ์, ระดับจิตใจของท่านผู้ได้ฌานหรือผู้อยู่ในรูปภพทั้ง อรูปาว
 จรภูมิ 4 ชั้น ที่ท่องเที่ยวอยู่ในอรูป, ระดับจิตใจที่ปรารถนาอรูปธรรมเป็นอารมณ์, ระดับจิตใจของท่านผู้
 ได้อรุพฌาน หรือผู้อยู่ในอรูปภพ (ป.อ.ปยุตโต, 2540 : 149) รวมเป็น 31 ภูมิ สรรพสัตว์ที่ต้องเวียน
 ว่ายตายเกิดในวัฏสงสารนี้ เพราะอาศัยกิเลส กรรม วิบากให้หมุนไป ไม่มีที่สิ้นสุด แม้อาหารดาบส
 และอุทกดาบสเป็นผู้ฉลาด ฉะียบแหลม มีปัญญา มีอุสึคือกิเลสน้อย ได้อรุพฌาน คือ อากิญจัญญัตต
 ฌาน ไปเกิดในอากิญจัญญัตตภูมิ (ม.ม.ไทย. 12/371/406) ไม่ได้พบพระสัทธรรมของพระสัมมาสัม
 พุทธเจ้า ก็ไม่มีวิธีการที่จะตัดวงจรแห่งวัฏสงสารนี้ได้

พุทธวิธีการตัดกรรมและสังสารวัฏ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องกรรมและการตัดกรรมไว้ในพระสูตรต้นตปิฎก สังยุต
 นิกาย สฬายตนวรรค พระพุทธองค์ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า ดูภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงกรรมทั้ง
 ใหม่และเก่า ความดับแห่งกรรม และปฏิบัติอันเป็นเครื่องให้ถึงความดับแห่งกรรม ท่านทั้งหลายจงฟัง
 จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าวดูภิกษุทั้งหลาย กรรมเก่าเป็นอย่างไร จักขุอันบัณฑิต พึงเห็นว่าเป็นกรรม
 เก่า อันปัจฉัยทั้งหลายปรุงแต่งแล้ว สำเร็จด้วยเจตนา เป็นที่ตั้งแห่งเวทนา หู จมูก ลิ้น กาย ใจอัน
 บัณฑิตพึงเห็นว่าเป็นกรรมเก่า อันปัจฉัยปรุงแต่งแล้ว สำเร็จด้วยเจตนา เป็นที่ตั้งแห่งเวทนา ดูภ
 กษุทั้งหลายนี้เราเรียกว่า กรรมเก่า ดูภิกษุทั้งหลาย ก็กรรมใหม่เป็นไฉน กรรมที่บุคคลทำด้วย

กาย วาจาใจในบัดนี้ **นี้เราเรียกว่า กรรมใหม่** ดุริยทุกขทั้งหลาย **ความดับแห่งกรรมเป็นอย่างไร** นิโรธที่ถูกต้องวิมุตติเพราะความดับแห่งกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม **นี้เราเรียกว่า ความดับแห่งกรรม** ดุริยทุกขทั้งหลาย ปฏิปทาอันเป็นเครื่องให้ถึงความดับแห่งกรรมเป็นไฉน อริยมรรคมีองค์ 8 ประการ คือ (1) สัมมาทิฏฐิ (2) สัมมาสังกัปปะ (3) สัมมาวาจา (4) สัมมากัมมันตะ (5) สัมมาอาชีวะ (6) สัมมาวายามะ (7) สัมมาสติ (8) สัมมาสมาธิ ดุริยทุกขทั้งหลาย **นี้เราเรียกว่า ปฏิปทาอันเป็นเครื่องให้ถึงความดับกรรม** ดุริยทุกขทั้งหลาย กรรมเก่า กรรมใหม่ ความดับแห่งกรรมและปฏิบัติปทาอันเป็นเครื่องให้ถึงความดับกรรม เราได้แสดงแล้วแก่ท่านทั้งหลายด้วยประการดังนี้แล กิจใดแลอันเราผู้ ศาสตรา ผู้แสวงหาประโยชน์เกื้อกูล ผู้อ่อนนุเคราะห์แก่สาวกทั้งหลาย พึงทำ กิจนั้นเราทำแล้วเพราะอาศัย ความอ่อนนุเคราะห์ดุริยทุกขทั้งหลาย นั้นโคนไม้ นั้นเรือนว่างเปล่า เธอทั้งหลายจงพยายาม อย่าประมาท อย่าได้เป็นผู้มีความเดือดร้อนใจในภายหลัง นี่เป็นอนุศาสน์ของเราเพื่อเธอทั้งหลาย

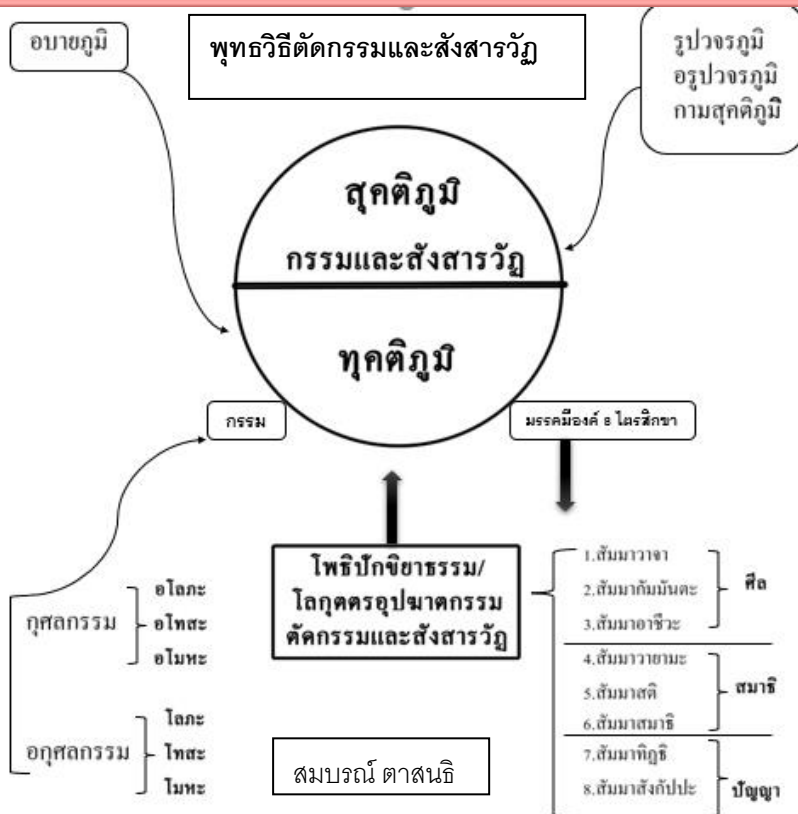
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ค้นพบวิธีการตัดกรรมและสังสารวัฏด้วย โปธิปักขิยธรรม 37 เป็นธรรมอันเป็นฝักฝ่ายแห่งความตรัสรู้ คือ เกื้อกูลแก่การตรัสรู้ เกื้อหนุนแก่อริยมรรค มี 37 ประการคือ มี 7 หมวด คือ (1) สติปัฏฐาน 4 (2) สัมมัปปธาน 4 (3) อธิธิบาท 4 (4) อินทริย 5 (5) พละ 5 (6) โพชฌงค์ (7) มรรคมีองค์ 8 โปธิปักขิยธรรม คือ สัทธินทริย วิริยอินทริย สตินทริย สมาธิอินทริย ปัญญินทริย เป็นโปธิปักขิยธรรมย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้ ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้ บรรดาสัตว์ดิรัจฉาน ทุกจำพวก สัตว์นรก โลกกล่าวว่า เป็นยอดของสัตว์เหล่านั้น เพราะมีกำลัง มีฝีมือ มีความกล้า ฉันท ไต บรรดาโปธิปักขิยธรรม ทุกอย่าง ปัญญินทริย เรากล่าวว่า เป็นยอดแห่งโปธิปักขิยธรรมเหล่านั้น เพราะเป็นไปเพื่อความตรัสรู้ ฉะนั้นเหมือนกัน (ขุ.ขุ.ไทย.25/277/303) **โปธิปักขิยธรรมต้องเป็นไปในการกำหนดรูปนามโดยความเป็นวิปัสสนากัมมัฏฐาน**

อย่างไรก็ตามโปธิปักขิยธรรม มี 7 หมวด ถ้าจะย่อแล้วเหลือองค์มรรค 8 เท่านั้น และย่อเหลือสิกขา 3 หรือ ไตรสิกขา ได้แก่ อธิศีลสิกขา ศึกษารักษาศีลเพื่อความพ้นทุกข์ อธิจิตตสิกขา ศึกษาพัฒนาสมาธิเพื่อความพ้นทุกข์ อธิปัญญาสิกขา ศึกษาพัฒนาปัญญาเพื่อความพ้นทุกข์ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์สังเคราะห์มรรค 8 ในไตรสิกขาดังนี้

1. อธิศีลสิกขา สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ
2. อธิจิตตสิกขา สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ
3. อธิปัญญาสิกขา สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ

สิกขาทั้ง 3 อย่างนี้ มุ่งเพียงให้เห็นเป็นหมวดหมู่ตามประเภท แต่การจัดเป็นไตรสิกขามุ่งให้เห็นตามลำดับในกระบวนการปฏิบัติเพื่อให้ใช้งานจริงและเป็นแนวทางในการดับสิ้นของกรรมในสังสารวัฏ (พระธรรมปิฎก,ป.อ. ปยุตฺโต), 2541 : 603).

ดังนั้น โภธิปักขิยธรรมอันเป็นกุศลกรรมเหล่านี้ พระสัทธัมมโชติกัมมมาจริยะกล่าวว่า เป็นอุปฆาตกรรม แปลว่า เข้าไปตัดรอนกรรมอื่นๆ หรือตัดรอนผลของกรรม (2512:1) **กุศลโภธิปักขิยธรรมนับว่าเป็นอุปฆาตกรรม** กรรมตัดรอน คือกรรมแรงฝ่ายตรงข้ามที่ตัดรอนการให้ผลของกรรมสองอย่างนั้นให้ขาดหรือหยุดไปที่เดียว กรรมตัดรอน คือกรรมแรงฝ่ายตรงข้ามที่เข้าตัดรอนการให้ผลของกรรมสองอย่างนั้นให้ขาดหรือหยุดไปที่เดียว ดังที่พระองค์ได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้าเจริญในองค์มรรค 8 อันเป็นโลกุตตรกรรม ที่เข้าไปตัดรอนโลกิยกรรมให้ขาดไปได้ ดังพระนวมิลเถระกล่าวไว้ในอภิมมัตถสังคหฎีกาว่า “กมมตตรชนกวิปากสนตานสสุ อุปเพทนกั วิรุทธกมมံ อุปฆาตกั นาม” (2542:106) แปลว่า กรรมที่เข้าไปตัดชนกรรมอื่นและวิปากให้ขาดดับลงไป ชื่อว่า อุปฆาตกรรม ดังผังมโนทัศน์ดังนี้

บทสรุป

การเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลก ผู้ที่ยังมีกิเลส วิบาก กรรม เมื่อตายไปแล้วจะต้องไปเกิดในภพภูมิต่าง ๆ สังสารวัฏในทางพระพุทธศาสนากล่าวไว้ มีอยู่ 31 ภูมิ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องสังสารวัฏ คือ การเวียนว่ายตายเกิด มนุษย์ปุถุชนที่ยังมีกิเลสอยู่นั้น เมื่อตายไปแล้วต้องไปเกิดใหม่ในภพใดภพหนึ่ง และเมื่อตายในภพใหม่ก็ต้องไปเกิดใหม่อีกหากยังมีกิเลสอยู่ จะเป็นเช่นนี้เรื่อยไปหาเบื้องต้น กลาง ปลายไม่พบ การก่อให้เกิดกรรมทางกาย วาจา ใจ เกิดขึ้นก็จะเกิดวิบากคือผลตามมา วิบากหรือผลนี้ก็จะก่อให้เกิดกิเลสขึ้นอีก และกิเลสนี้จะก่อให้เกิดกรรมขึ้นอีก เรียกว่าสังสารวัฏ กรรมกับสังสารวัฏนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืน ดังนั้น เรื่องสังสารวัฏและกรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้ แต่พระพุทธองค์ก็ยังทรงหลุดพ้นได้ และพระพุทธองค์ยังแสดงหนทางที่จะหลุดพ้น จากสังสารวัฏ คือ วัฏวนแห่งการเวียนว่ายตายเกิด ด้วยวงจรของกิเลส กรรม วิบาก มีองค์ประกอบ 3 ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่เกิดมาจากกุศลมูลได้แก่ อโลกะ อโหสะ อโม

หะ และออกุศลมูลได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ พระพุทธวิธีิการัตตกรรมคือใช้อุปมาตกรรม อันได้แก่ โพธิ
ปักขียธรรม 37ประการ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า ความดับแห่งกรรม นิโรธที่ถูกต้องวิมุตติเพราะความ
ดับแห่งกายกรรม วาจิกรรม มโนกรรม นี้เราเรียกว่า ความดับแห่งกรรม ดุริยภิกขุทั้งหลาย ปฏิปทาอัน
เป็นเครื่องให้ถึงความดับแห่งกรรมได้แก่ อริยมรรคมีองค์ 8 ประการ คือ (1)สัมมาทิฐิ (2) สัมมา
สังกัปปะ (3) สัมมาวาจา (4) สัมมากัมมันตะ (5) สัมมาอาชีวะ (6) สัมมาวายามะ (7)สัมมาสติ (8)
สัมมาสมาธิ ดุริยภิกขุทั้งหลาย นี้เราเรียกว่า ปฏิปทาอันเป็นเครื่องให้ถึงความดับกรรม

References

- บุญสืบ อินสาร. (2556). *คู่มือแปลมงคลที่ปนิ ภาค 2*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: หจก. เจริญผลกราฟฟิค.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ธรรมสาร.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2540). *พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสัทธัมมโชติกธัมมาจริยะ. (2512). *มหาอภิธัมมัตถสังคหฎีกา*. ชนบุรี:ไพศาลวิทยา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุนทร ณ รังสี. (2550). *พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 226.
- สุริพร ฟักประไพ. (2565). *หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา*. [ออนไลน์]
- สุนทร ณ รังสี, *พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก*. (2550). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.